

NATIONAL SELVBESTEMMELSE OG KLASSEKAMP

Kommunistisk Parti

Kommunistisk Parti
Mail: info@kommunister.dk
Tlf: 302 00 320
ISBN: 978-87-89599-38-0

Forsidefoto: Mette Kramer Kristensen

NATIONAL SELVBESTEMMELSE OG KLASSEKAMP

Indholdsfortegnelse

Forord	4
Den nationale kamp må i centrum	6
Kommunisterne og det nationale spørgsmål	12
National kamp og kampen for socialisme	14
Fagbevægelsen er under angreb fra EU	17
Borgerlig nationalisme i 1864	25
National kamp i Frankrig	32

FORORD

Arbejderbevægelsen, herunder fagbevægelsen, er potentielt vor tids største og stærkeste samfundsmæssige kraft. Det er den eneste bevægelse, som i spidsen for andre folkelige kræfter kan sikre mennesket en civiliseret fremtid på kloden. Mod den står i dag en senil og sammenbrudstruet, men yderst aggressiv kapitalisme.

Alligevel må vi konstatere, at det gennem mere end tre årtier er kapitalen, der har haft initiativet og ikke blot har hindret arbejderklassens politiske fremgang, men endog har trængt denne tilbage i forhold til tidligere erobringer på områderne kollektiv velfærd og faglige rettigheder.

Et af kapitalens vigtigste virkemidler i nyere tid har været skabelse af overstatslige konstruktioner som WTO, EU og TTIP, hvis formål har været dobbelt: Dels globalisere, dvs., at lette kapitalens muligheder for at operere internationalt gennem ophævelse af de nationale staters beskyttelsesforanstaltninger, dels at skabe mulighederne for øget profit gennem en skånselsløs konkurrence mellem arbejdere i forskellige lande eller mellem fastboende og indvandrede arbejdere.

Et sådant fremstød har ikke været muligt uden en sværm af lokkende løfter om økonomisk fremgang for alle kombineret med en solid ideologisk kampagne om globaliseringens ønskværdighed og uundgåelighed, en kampagne, der ifølge sagens natur må være rettet mod nationalfølelse

og mod nationalstaten, den hidtidige ramme for udfoldelsen af det økonomiske og politiske liv og for klassekampen.

Denne kampagne har givet næring til ny usikkerhed og uenighed i arbejderklassen og blandt venstrekræfterne om holdningen til det nationale spørgsmål. Modvilje mod at markere en national holdning er også en, om end fejlagtig, reaktion mod højrekræfternes velkendte brug af national chauvinisme. Dette misbrug forklares ikke ved disse kræfters fædrelandskærlighed. Målet med det er klart at neutralisere arbejderklassen politisk og fagligt ved at oppiske modsætninger mellem arbejdere af forskellig nationalitet eller etnisk oprindelse. Misbruget nåede frygtelige højder op til og under det 20' århundredes to verdenskrige. I dag bruger højrepopulistiske partier national chauvinisme til at skabe had til indvandrere og dermed igen splittelse i arbejderklassen. Det sker i kapitalens interesse og tjener samtidigt som løftestang for dem indenrigspolitisk.

Kommunistisk Partis mål med denne pjece er at skabe en større opmærksomhed og en større klarhed omkring det nationale spørgsmål, hvis vigtighed i dag ofte undervurderes. Pjecen har naturligt spørgsmålet om Danmark og EU i centrum, men belyser også historiske og teoretiske aspekter af det nationale spørgsmål.

Karen Sunds, medlem af Kommunistisk Partis EU udvalg

Karen Sunds forklarer, at hvis de revolutionære kræfter i Danmark skal vinde masseindflydelse og autoritet i forhold til arbejderklassen, er det bydende nødvendigt, at den nationale kamp får en central placering i klassekampen. Resultatet af EU-parlamentsvalget i juni 2014 bør være en vigtig lektie for alle.

Anders Bjerre Mikkelsen, medlem af Kommunistisk Parti

Ifølge Anders Bjerre Mikkelsen har det nationale spørgsmål både historisk og aktuelt en afgørende, men desværre ikke altid erkendt politisk og strategisk betydning for arbejderbevægelsen og venstrekræfterne. I tre artikler søger han at afklare nogle af de teoretiske problemer og at placere det aktuelle spørgsmål om Danmark og EU i denne sammenhæng. Til inspiration beskrives endvidere den franske kommunistiske organisering PRCF's tilgang til det nationale spørgsmål.

Helge Knudsen, medlem af Kommunistisk Partis EU udvalg

Helge Knudsen beskriver, hvordan den danske model er under pres, hvordan rammerne for arbejdsmarkedspolitikken i stigende omfang dikteres fra EU. Det er vigtigt, at kampen for overenskomster, løn, faglige rettigheder og for velfærd fortsat føres som en national kamp på tre fronter: Mod kapitalen, mod arbejdsgiverne, mod regeringer, der går kapitalens ærinde og undergraver velfærd og faglige rettigheder – og mod et overnationalt EU, der er ved at tage form af et Europas Forenede Stater.

Joan Ågot Pedersen, medlem af Kommunistisk Partis landsledelse

Joan Ågot Pedersen giver en beskrivelse af den danske borgerlige nations opståen, og hvordan det danske borgerskab hurtigt udviklede en reaktionær national chauvinisme. Borgerskabet har i dag har forkastet forsvaret af den nationale selvbestemmelsesret, der udgør en ramme for arbejderklassens muligheder for en demokratisk kamp med målsætningen socialisme.

DEN NATIONALE KAMP MÅ I CENTRUM

Af Karen Sunds, medlem af Kommunistisk Parti

Blandt de revolutionære kræfter har der altid været meget forskellige opfattelser af, hvordan man skal prioritere den nationale kamp.

Det er velkendt, at de kommunistiske kræfter vægter kampen for national selvbestemmelse højt. Det har været en rød tråd i folkefrontspolitikken i 30'erne, i modstandskampen under Anden Verdenskrig, og i befrielsesbevægelserne i de koloniale lande. Og i vor tid ses det i kommunisternes støtte til kampen for den nationale selvbestemmelse, som den udfoldes i Folkebevægelsen mod EU.

På den modsatte fløj står det klassiske trotskistiske synspunkt, at den nationale kamp er reaktionær, fordi den »går borgerskabets ærinde«. At arbejderklassens drømme om det socialistiske samfund kun kan realiseres gennem en verdensrevolution.

Også i dag er den trotskistiske tankegang stærkt repræsenteret; konkret i dele af Enhedslisten. Synspunktet er: det nationale spørgsmål var måske nok relevant engang, men i dag, i globaliseringens tidsalder, kan vi ikke komme nogen vegne på det nationale plan. Her er det EU, der er kamppladsen, når klasserne støder sammen. Kampen for national selvbestemmelse er »at dreje historiens hjul baglæns«. I stedet må vi tage kampen op for at vinde EU over på socialistiske positioner.

Hele denne ideologiske strid er næsten et århundrede gammel, og den vil sikkert vare ved. Man kunne tro, at det er en strid for ideologiske nørder. Men når klassekampen skærpes, og vi står overfor voldsomme brud og revolutionære situationer, bliver det et spørgsmål af helt afgørende betydning. Meget tyder på, at vi er på vej ind i netop en tid med skærpet klassekamp og store brud.

Det er korrekt, at globaliseringen, den igangværende omstrukturering af kapitalens virkemåde, er en objektiv proces. Det er også rigtigt, at der ikke længere findes et nationalt orienteret borgerskab, som vil forsvare de nationale interesser. Storkapitalen i Danmark såvel som i andre lande er i dag globalt orienteret og jagter profit uden hensyn til nationale hensyn. Men har det gjort spørgsmålet om national selvbestemmelse uaktuelt og mindre vigtigt? Nej, tværtimod. Valget til EU-parlamentet i juni 2014 viste, at dette spørgsmål er vigtigere end nogensinde.

Hvorfor? Hvem er bærere af den nationale kamp i dag? Og hvilke opgaver stiller det de revolutionære kræfter overfor? Det er emnet for denne artikel.

STOR MODSTAND MOD EU

EU-parlamentsvalget viste helt enkelt, at der er en dyb skepsis og modstand overfor hele EU-projektet i alle EU-lande, både

i EU's kernelande og i de perifere lande.

Dette er bemærkelsesværdigt, fordi EU-modstanden har meget forskellige udgangspunkter i de enkelte lande. I for eksempel Danmark og Storbritannien er der stærke traditioner for unionsmodstand. I Sverige er EU uløselig forbundet med det nyliberale systemskifte. I Spanien, Portugal, Italien og Grækenland var der oprindeligt store forventninger til EU-medlemskabet, fordi det skulle redde dem fra en fascistisk fortid. I Østeuropa var befolkningerne blevet lovet guld og grønne skove, hvis de sagde ja til EU.

Men på tværs af alle disse forskelle er modstanden gennem de sidste 10 år løbet sammen til en stor fælles flod. Den er i dag meget ensartet i sine krav og dybt forankret i den arbejdende befolkning i landene. Dette er ikke en udvikling, der er sket over en nat. Allerede i 2000 viste en undersøgelse fra Eurobarometer, at kun 50 procent af EU-borgerne syntes, at EU var en god ting.

HØJREPOPULISMEN

Det er en kendsgerning, at EU-modstanden i mange lande blev dygtigt samlet op af højrepopulistiske partier. I Sydeuropa er der stor fremgang til socialistiske partier og bevægelser, men i Frankrig, England, Finland, Ungarn og Danmark ser vi nærmest en jordskredssejr til højrepopulister eller direkte fascistiske kræfter.

Dette ændrer dog intet ved, at det er EU-modstanden, der er det bærende element i valgresultatet. Partier som UKIP i Storbritannien og Jobbik i Ungarn stiller krav om udtræden af EU. Også vort hjemlige Dansk Folkeparti slog sig op på at være EU-modstandere og høstede stemmer langt ind i arbejderklassen på det. En

meningsmåling for nylig viser, at DF henter stemmer helt ovre fra SF. Og som det rigtigt blev konstateret af to jyske LO-formænd op til EU-valget: det, at fagbevægelsens top anbefaler deres medlemmer at stemme på ja-partier, betyder, at de kaster medlemmerne lige i armene på DF.

Dette burde fortælle os en vigtig lektie: de revolutionære kræfter i en række lande, herunder i Danmark, har også selv været med til at give højrepopulisterne alt for let spil, fordi vi ikke har formået at samle denne frustration og EU-modstand op og vende den mod kapitalens overgreb. Betydelige dele af venstrefløjen forstår ikke den enorme betydning af den nationale kamp, og det er fatalt.

ÅRSAG TIL EU-SKEPSIS

Lad os se på, hvilke objektive faktorer, der driver udviklingen i den subjektive bevidsthed hos den arbejdende befolkning.

Det er vigtigt at forstå, at det ikke er en modstand, der blot er opstået på grund af en fejlslagen økonomisk politik i de seneste kriseår. Den retter sig direkte mod selve hjertet i EU, det indre marked.

SOCIAL DUMPING

Frem for alt er det arbejdskraftens frie bevægelighed indenfor Unionen, der er problemet. Det har udløst social dumping og løntryk i en lang række brancher som transport, byggeri, gartneri og landbrug, rengøring m.v.

Omfanget af disse arbejdskraftvandringer ses for eksempel af, at 2,5 millioner polakker nu er udvandret. Over en halv million af disse bor i Storbritannien, hvor polsk er det mest talte sprog, næst efter engelsk. Fra Rumænien er ca. tre millioner mennesker udvandret. Fra Letland er 10

procent af befolkningen, 200.000 personer, udvandret siden 2004. Konsekvensen i de østeuropæiske lande er massiv hjerneflugt, og mangel på unge. Kun de gamle bliver tilbage. Det betyder mangel på arbejdskraft, høje sociale udgifter og lave skatteindtægter, en katastrofal udvikling for disse samfund.

I de vestlige EU-lande, som arbejderne udvandrer til, udgør det organiserede løntrykkeri, som arbejdsgiverne udfører via import af billig udenlandsk arbejdskraft, den største trussel mod arbejderklassen i vor tid. Siden 2009 er reallønnen faldet i 18 ud af 28 EU-lande, ikke kun lande som Grækenland, Spanien og Portugal, men også England, Holland, Tyskland med videre.

Samtidig betyder det indre marked og den frie bevægelighed for arbejdskraft, at de sociale ydelser skal harmoniseres til en fælles EU-struktur. Det så vi konkret i foråret med den danske børnecheck, SU, dagpenge med videre.

TAB AF ARBEJDSPLADSER

Men det indre marked har også forårsaget et stort tab af nationalt baseret industri, og dermed tusindvis af arbejdspladser. De store multinationale monopoler vinder terræn på bekostning af de mindre lokale virksomheder. Den voldsomme kapitalkoncentration skaber endnu større uligheder, og nogle lande bliver endnu mere udkantsoner.

Blot ét eksempel på, hvordan EU smadrer arbejdspladser, er de spanske miner. EU kræver ikke alene, at minerne skal være selvberørende uden statsstøtte senest i 2018. De skal også betale tidligere statsstøtte tilbage! Resultatet er i praksis, at de spanske miner lukkes, og 6000 minearbej-

dere bliver arbejdsløse, indenfor den næste femårs-periode.

I de østeuropæiske lande har arbejderne måttet se på, hvordan enorme værdier gik tabt for befolkningen, og deres arbejdspladser forsvandt. Det skete som led i privatiseringerne af de store statsvirksomheder. Disse blev ofte solgt for en slik, fortrinsvis til monopoler med base i EU.

I Danmark er det seneste eksempel på, hvordan EU forgylder store firmaer på bekostning af arbejderne, afsløret af 3F i foråret: En række danske virksomheder, herunder Danfoss, NKT, Dancake og Rockwool har alle flyttet arbejdspladser ud af Danmark og i stedet investeret i produktion i særlige økonomiske zoner i Polen. Her får de til gengæld skattefrihed i en årække. I alt får firmaerne 30-50 procent af de penge, de har investeret i zonen, refunderet i kraft af skattelettelser. Cirkusset finansieres af EU-midler.

Lovgivningen for EU's indre marked er også den direkte årsag til, at en lang række statslige virksomheder i EU-landene er blevet privatiseret. Kravet om liberaliseringer af den offentlige sektor står direkte formuleret i EU-traktaten. Siden slutningen af 80'erne er der helt eller delvist privatiseret for et samlet beløb på omkring 50 mia kr. Det drejer sig f.eks. om Teledanmark, KBH lufthavne, Datacentralen, DSB Gods, DONG Energy med videre.

Ligeledes gennemtvinger EU, at alle offentlige opgaver over en petitesse grænse, skal i åbent EU-udbud. Herved bliver det direkte ulovligt at prioritere sikringen af danske arbejdspladser. Tænk blot på skandalen om de danske IC4-tog, der skulle produceres af en italiensk producent, mens togfabrikken i Randers bliver lukket ned.

Ligeledes ser vi, hvordan EU dikterer ud-

licitering af en lang række offentlige opgaver, hvor forringelse af de ansattes vilkår og lønforhold er fast følgesvend. Tænk blot på skraldemændene fra Guldborgsund, der blev virksomhedsoverdraget og mistede deres jobs.

Vi kan konkludere, at etableringen af det indre marked i EU har forårsaget nedlæggelse af den lokale og nationale industri i en lang række regioner, ligesom den store mængde statslige virksomheder og offentlige opgaver, som tidligere var under samfundsmæssig kontrol, i dag er overgivet til almindelig profitjagt og er en skygge af sig selv. De nationale og regionale uligheder bliver ikke udjævnet, som følge af det indre marked. De øges derimod.

EUROENS ETABLERING

Denne situation med skærpede nationale og regionale uligheder indenfor EU er blevet markant forværret, efter at euroen og den fælles møntunion sættes i værk i 1999, som et renlivet politisk projekt. Hermed eskalere de potentielle konflikter.

Nu har for eksempel de sydeuropæiske lande ikke længere mulighed for at justere deres valutakurs, og dermed kan de ikke forsvare deres konkurrenceevne på det internationale marked, ligesom de udkonkurreres på deres eget hjemmemarked. Det fører til et stort tab af arbejdspladser og en stærkt forværret handelsbalance. Den store vinder er Tyskland, der mere end fordobler sin eksport til Spanien, Portugal, Grækenland og Italien. Også Frankrigs industriproduktion er blevet kørt over ende af Tysklands stærke konkurrenceevne.

For de sydeuropæiske lande er resultatet, at deres økonomiske basis eroderes. Industriproduktion og eksport falder, im-

porten stiger, handelsunderskuddet eksploderer. Arbejdsløsheden stiger, det samme gør udgifterne til arbejdsløshedsunderstøttelse. Skatteindtægterne falder. Her har vi den direkte årsag til Spaniens eksplosive budgetunderskud: det er forårsaget af euro-medlemsskabet.

POLITISK UNDTAGELSESTILSTAND

Dette økonomiske udskillelsesløb fører til, at de svage EU-lande endnu hurtigere end ellers kommer i konflikt med EU-traktatens såkaldte konvergenskrav. Og da euroen, som et politisk projekt, nu skal forsvares til sidste blodstråbe, får EU's politiske dik-tatorer overfor landene også en anden karakter.

Det er nu blevet helt legitimt, at Trojkaen, der består af EU-kommissionen, Den Europæiske Centralbank og IMF, blander sig direkte i landenes politiske beslutninger. Det så vi i Grækenland, hvor regeringen blev tvunget til at aflyse en annonceret folkeafstemning. Ligeledes i Italien, hvor Berlusconi fik et brev fra ECB, hvor banken krævede arbejdsmarkedsreformer og flere offentlige nedskæringer, for at de ville lave støtteopkøb af italienske statsobligationer.

Som det formuleres af den svenske LO-jurist, Claes-Mikael Jonsson: Den politiske elite »har udnyttet den politiske undtagelsestilstand til at virkeliggøre en politisk ideologi. Mens det udtalte mål med krisepolitikken har været at skabe økonomisk stabilitet, så har de underliggende mål handlet om at begrænse demokratiets rækkevidde, mindske omfanget af velfærden, deregulere markederne, øge indkomstforskellene og begrænse de faglige rettigheder« (Europaportalen.se, 19.marts 2013).

Der sker et politisk skred, hvor det helt åbenlyst er Tyskland, med Merkel i spidsen, der dikterer politikken. Som det præcist formuleres af Jørg Kronauer, fra German Foreign Policy: Det lykkes for Tyskland at »omdanne sin relative styrke i EU til strukturel dominans« (oplæg på XIX. Internationale Rosa Luxembourg-konference, januar 2014 i Berlin).

Dette vækker i høj grad de nationale følelser i de lande, som får piskene at smage.

Det, at EU fokuserer ensidigt på, at landene skal »forbedre konkurrenceevnen«, er blot et andet ord for, at EU vil have lønnen sænket over hele linjen.

I 2012 havde 16 ud af i alt 27 EU-lande fået besked på at nedjustere lønningerne. Som det opsummeres af Bernadette Segol, formand for Den Europæiske Faglige Sammenslutning: »Lønningerne er det vigtigste mål for nedskæringspolitikken i hele Europa« (Arbejderen, 10.8.2013).

EU arbejder ligeledes stadig mere åbenlyst på at lamme arbejderklassens kampkraft. I de kriseramte lande, som modtager direkte ordrer fra Trojkaen og EU, er der gennemført systematiske angreb på de faglige rettigheder og strejkeretten. I 2012 forsøgte EU-kommissionen at komme igennem med et vidtgående indgreb mod konfliktretten (det såkaldte »Forslag til forordning om udøvelse af retten til kollektive skridt indenfor rammerne af etableringsfriheden og den frie udveksling af tjenesteydelser«).

Forslaget skabte dog så meget uro, at forhandlingerne om det p.t. er udskudt. Men der er ikke tvivl om retningen i EU's tiltag.

EU agerer stadig mere åbenlyst som et monopolenes diktatur. Helt grundlæg-

gende demokratiske rettigheder for den arbejdende befolkning trædes under fode.

FATTIGDOM EKSPLODERER

Det bør ikke kunne overraske nogen, at fattigdommen i hele EU er eksploderet, som en direkte konsekvens af EU's nedskæringspolitik i landene. 20 procent af europæerne, konkret 120 millioner mennesker, lever i dag i fattigdom. Det gælder ikke kun de sydeuropæiske lande, hvor der er eksempler på, at regeringen bønfalder de unge om at udvandre. Det er også situationen i lande som England og Tyskland.

Tidligere medlem af Den Europæiske Centralbank, Jørg Asmussen, indrømmer en direkte sammenhæng mellem EU's nedskæringspolitik og fattigdommen: »At skære i budgetterne til for eksempel sundhedspleje og uddannelser er hårdt, men der er intet alternativ til at undgå konkurs i mange lande, da konkurs og dermed exit fra euro-zonen ikke er et reelt alternativ for de involverede«, udtalte han ifølge euobsesrver.com (Arbejderen 22.4.2014). Rene ord for pengene...

FINANSPAGTEN

I Danmark har vi ganske vist ikke haft besøg af Trojkaen, men EU sætter alligevel rammerne for finanspolitik og velfærd. Det sker via Finanspagten, som Danmark er blevet underlagt, uden at en eneste vælger er blevet spurgt. Det er Finanspagten, der helt konkret sætter rammerne for budgetter, ikke blot på statsbudgettet, men også på regioners og kommuners budgetter.

Et helt aktuelt eksempel er den nye kommuneaftale, der blev indgået i starten af juni. En aftale, der vil betyde nye fyringer

af offentlige ansatte, ikke mindst på sygehusene. Aftalen blev gennemtruffet uden nogen reel forhandling. Meget logisk, for der er nemlig ikke så meget at forhandle om. Rammen er sat af EU.

Ovenstående er efter min opfattelse de vigtigste årsager til, at der er blevet akkumuleret så stor en skepsis overfor EU, på tværs af landegrænser og ud i den yderste krog.

ARBEJDERKLASSEN ER NATIONAL

Hvad viser vores analyse? Gennem de sidste 30 år, hvor EU har opbygget sig som en økonomisk og politisk union, er det sket ved systematisk at fratage landene deres nationale selvbestemmelse og erstatte den med stadig mere åbenlyse EU-diktater. Og disse diktater er ligeså systematisk blevet brugt i kapitalens favør, vendt mod arbejderklassens tilkæmpede bastioner.

Derfor er det logisk, at arbejderklassen i dag er den bærende kraft i kampen for at vinde den nationale selvbestemmelse tilbage. Den gør det ikke af hensyn til nogen andre klasser eller alliancer. Den gør det for sin egen classes interesser. Og der er ingen andre til at gøre det. Storborgerskabet er ikke længere nationalt interesseret, men har blikket stift rettet mod profitable muligheder i lavtlønslande. Småborgerskabet får en hård medfart som konsekvens af kapitalens krise og koncentration. Arbejderklassen er den eneste virkelige forsvarer for folkets nationale frihed og uafhængighed. Og dermed indtager arbejderklassen også sin naturlige plads som leder af kampen for at genvinde et ægte nationalt demokrati - i en socialistisk ramme.

Er rollen som leder af den nationale kamp unaturlig eller fremmed for arbej-

derklassen? På ingen måde. Som det formuleres af den svenske kommunist, Anders Carlsson:

»Arbejderklassen er national i den forstand, at den har interesse i faste og sikre arbejdspladser, i tryghed i det sociale liv og i den nationale kultur, i gode skoler og harmonisk skolegang for sine børn, i nærhed af familie og venner, i at kunne kommunikere på modersmålet. Dette gælder arbejdere i alle lande. At værne om muligheden for at kunne arbejde og leve i sit eget land og i sin egen kultur er en international arbejderinteresse. Det har intet med nationale indskrænkethed at gøre.« (fra pjecen »Arbejderklassen og det nationale spørgsmål« af Anders Carlsson, formand for KPML(r) (i dag kommunistisk Parti, Sverige), Forlaget Arbejderen 2003, s. 18).

Man kunne tro, at globaliseringen ville gøre den nationale kamp mindre vigtig. Men der sker det stik modsatte. Det nationale spørgsmål bliver stadig mere brændende, som EU-valget i juni 2014 har vist.

Forklaringen er helt enkelt. For det første, fordi globalisering i sig selv medfører systematiske angreb på de nationale bastioner og rettigheder. Men også fordi at globaliseringen øger de regionale uligheder og uligheder mellem nationer, netop som vi har set det med eurozonen. Der sker ikke en udjævning mellem rige og fattige regioner og lande i EU, men det stik modsatte.

Det er derfor ikke spor underligt, at i det omfang venstrefløjens overlader det til de højrepopulistiske kræfter at fortolke arbejderklassens krænkede nationale følelser, åbner vi en ladeport for, at disse kræfter kan få indflydelse i arbejderens rækker.

KOMMUNISTERNE OG DET NATIONALE SPØRGSMÅL

Af Anders Bjerre Mikkelsen, medlem af Kommunistisk Parti

Danskhed årgang 1864 debatteres livligt for tiden. Nationalfølelsen udsprang af det gryende, selvbevidste borgerskab. Men, som Joan Pedersen gør opmærksom på i sin artikel, var kærligheden til fædrelandet iblandet samme borgerskabs snævre økonomiske interesser gennem kravet om indlemmelse af det tysksindede Sydslesvig.

Den nationalistiske opgejling blev skæbnesvanger for Danmark. I denne kronik er emnet det ikke mindre interessante og påtrængende spørgsmål: Hvad er danskhed i dag?

Der er jo i mellemtiden sket et afgørende sceneskift. Dengang stod borgerskabet over for kongemagt og adel.

I dag står der over for borgerskabet og de feudale fossiler en ny klasse, arbejderklassen. Danskheden, eller den nationale bevidsthed, er i høj grad formet af klasse-tilhørsforholdet. Der er to slags danskhed.

PROGRESSIV OG REAKTIONÆR DANSKHED

Væsentlige elementer af danskheden er naturligvis det danske sprog og naturen, det, der er tilbage af den. Men til den progressive danskhed kommer: Dansk suverænitæt, demokratiet, omsorgen for borgerne såvel som arbejdernes kampmuligheder over for kapitalen.

Kort sagt, det Danmark, som - med et poetisk udtryk - »arbejdshænder« har formet i kamp med borgerskabet og dets vedhæng og medløbere. Det er et Dan-

mark, det er værd at kæmpe for.

Den anden type er den reaktionære danskhed, karakteriseret ved kongehuset, ordensvæsnet, NATO-krigsmagten, erhvervstoppens og finansens Overdanmark samt stort set hele medieverdenen.

Denne danskhed findes i en populistisk udgave, der kombinerer danske farver og dansk sofahygge, men vil sparke fremmede væk fra sofaen.

DANSKHED UNDER FORVANDLING

Ændringen af det nationale billede har været markant, siden NATO i 1949 med et snuptag fik magt over vores udenrigspolitik.

Fra 1973 og fremefter er der overført suverænitæt til EF/EU over en bred front. Flere og flere love, flere og flere politiske beslutninger har rod i EU's forordninger, direktiver og vejledninger.

Borgerskabet gejlade i 1864 til krig med nationalistiske paroler. I dag har det fulgt kapitalens veje og har rømmet de nationale skanser i globaliseringens navn.

Socialdemokraterne er, vanen tro, fulgt efter. De siger som undskyldning, at man ved at poole suverænitæt med andre lande får mere af den. Kan man også blive mere ansvarlig ved at fralægge sig ansvaret?

Dansk Folkeparti kalder sig skiftevis EU-modstander og skeptisk tilhænger, men bakker som regel op om EU-krav, når de dukker op i Folketinget i dansk indpakningspapir.

Det står i dag lysende klart, at afgivelsen

af suveræniteten til NATO og EF/EU ikke har krummet et hår på de royale, ikke har begrænset aggressiv militarisme, ikke har gjort vore medier mindre reaktionære eller fedtlaget hos Overdanmark tyndere.

Tværtimod. Det, der lider skade er netop det Danmark, som arbejdshænderne har formet: demokratiet, omsorgen, arbejderens rettigheder over for kapitalen, kort sagt arbejderklassens Danmark.

SÅDAN GJORDE DE DET

Det vigtigste element i EU-strategien har været at ændre styrkeforholdet mellem kapitalen og arbejderklassen til ugunst for arbejderklassen samt at indskrænke vores begrænsede, borgerlige demokrati.

Det er fikset med en absolut professionel blanding af 20 procent demokrati og 80 procent manipulation.

Det er således et godt stykke hen ad vejen lykkedes, trods forsikringer om det modsatte, at erstatte den nationale ramme for klassekampen med en overnational konstruktion efter kapitalens behov.

Et godt eksempel er arbejdskraftens fri bevægelighed, der underminerer fagbevægelsen gennem lønpres og social dumping. Læg hertil kapitalens fri bevægelighed med shopping af arbejdskraft og talrige muligheder for udflugning og skatteunddragelse.

KOMMUNISTERNE OG DANSKHEDEN

Naturligvis kæmper kommunister imod enhver udvikling, som lægger hindringer i vejen for faglig kamp, forringer demokrati, velfærd og tryghed. Men i samme åndedrag må kæmpes mod undermineringen af klassekampens nationale forankring.

Nede fra Bruxelles arbejdes der krampagtigt på at opbygge en »europæisk bevidsthed« med hymner, flag og digt. Dette kunstprodukt må afvises og den progressive danskhed forsvares.

Kommunistisk Partis politiske program fra den tredje kongres lagde en grund. Her hedder det: For Kommunistisk Parti bygger danskheden på arbejderklassens kamp og på dens værdier.

Det er afgørende for den danske arbejderklasse, at den kan føre klassekamp inden for rammer, den selv er med til at lægge, og ikke rammer, der er fabrikeret af kapitalens EU. Således kan klassen også bedst give sit bidrag til arbejderklassens befrielse generelt.

NATIONAL KAMP ER IKKE GAMMELDAGS

Kampen er ikke, som nogle påstår, snæver, indadvendt og »gammeldags«. Den føres i solidaritet med arbejderklassen i andre lande og er en internationalistisk kamp. Det europæiske venstreparti accepterer EU-rammen og vil føre »europæisk klassekamp« ved at ændre EU indefra. Det er i realiteten opgivelsens politik.

Får vi røde ører, hvis vi bliver drillet med, at vi går Dansk Folkeparti i bedene og vifter med dannebrog? På ingen måde. Vi appellerer ikke til Gud og dronning eller dyrker et dannebrog med klar feudal oprindelse.

Og vi bruger slet ikke flaget til at slå indvandrere og muslimer oven i hovedet med. Vi byder fremmede arbejdere velkomne i vores danske arbejderfællesskab og respekterer dem som mennesker og kolleger, så længe de ikke bryder solidaritetens lov og optræder som løntrykkere. Dansk Folkepartis mål er splittelse i arbejderklassen, vores er samling.

Der er derfor en solid baggrund for, at Karen Sunds i sin artikel skriver: »Hvis de revolutionære kræfter i Danmark skal vinde masseindflydelse og autoritet i forhold til arbejderklassen, er det bydende nødvendigt, at den nationale kamp får en helt anderledes central placering i klasse-

kampen«. Dette udsagn skal støttes op taktisk og parolemæssigt.

Det nationale må ikke blot indgå som en del af partiets kamp mod EU, men må blive en fremtrædende del af Kommunistisk Partis politiske profil.

NATIONAL KAMP OG KAMPEN FOR SOCIALISME

Af Anders Bjerre Mikkelsen, medlem af Kommunistisk Parti

Nogle spørgsmål synes at dukke op igen og igen, hver gang på en ny måde. Et sådant spørgsmål er det nationale spørgsmål. Man kan bare tænke på modstandsbevægelsens kamp for Danmarks nationale selvstændighed under besættelsen 1940-45 og på i dag, hvor Danmarks nationale selvstændighed stykke for stykke overgives til EU med en blanding af demokratiske processer og manipulation.

Et centralt element i det nationale spørgsmål er, hvorledes dette spørgsmål og kampen for socialismen forholder sig til hinanden. Svækker den nationale kamp kampen for socialismen eller kan den styrke denne? Hvis det sidste er tilfældet, hvordan skal den så føres?

Inspireret af en meget spændende tilgang til spørgsmålet fra Georges Gasteaud (GG), Centret for Genskabelse af det Kommunistiske Parti i Frankrig, PRCF, [1] vil jeg tage nogle af de ovenfor stillede spørgsmål op. Inden GG's tanker refereres, tages

dog først fat i et par af de mere generelle spørgsmål.

NATIONAL KAMP OG KLASSEKAMP

Flere af de grupperinger, der erklærer socialismen som deres mål, synes ikke at betragte det nationale spørgsmål som særligt påtrængende. Dermed forbigår de også spørgsmålet om sammenhæng mellem national kamp og klassekamp.

Dansk Folkepartis viften om sig med nationale symboler, har muligvis virket dæmpende på lysten til at beskæftige sig med emnet. Men spørgsmålet er for vigtigt til at blive negligeret.

Først gælder det om at nå en afklaring af begreberne. Hvad er en nation? Den borgerlige tradition definerer nationen ud fra det enkelte individs følelse af tilhørsforhold, fællesskab eller forpligtelse i relation til en større gruppe mennesker, - et fællesskab formet af historie og geografi. I værste fald indgår pseudobiologiske be-

greber som blodets bånd eller race. Nationalfølelsen bevæger sig hermed over i nationalisme.

TO NATIONER I NATIONEN

En marxistisk definition knytter nationen til objektive størrelser. Ud over sprog, geografi og historik også økonomisk liv samt psykologiske og kulturelle fællestræk. Hermed tilføres de elementer, der udelukker, at koncernchefen og arbejderen skulle udgøre et fællesskab, være »i samme båd«.

Om man kan lide det eller ej: I nationen findes to nationer, arbejderklassens og borgerskabets. I hver af de to nationer er der reelt forskellige rettigheder, muligheder og kultur. I de to nationer vil der også være forskellige opfattelser af nationens udvikling eller afvikling.

En dansk koncernchef eller multimillionær vil let kunne tændes ved tanken om fædreland EU med dets muligheder for nye markeder, investeringer og indtjening. En dansk bygningsarbejder, der må se sig fyret til fordel for udenlandsk, underbetalt arbejdskraft, tilvejebragt gennem arbejdskraftens frie vandring i EU, vil utvivlsomt se tingene på en ganske anderledes måde.

UENIGHEDER OM DET NATIONALE SPØRGSMÅL

Det nationale spørgsmål og dets relation til kampen for socialismen har tidligere fremkaldt voldsomme debatter og uenigheder i den kommunistiske bevægelse, for eksempel mellem Lenin og Rosa Luxemburg (behandles senere).

Denne uenighed er ikke mindre i dag, hvor en del af venstrekræfterne accepterer den overnationale EU-konstruktion og har illusioner om at reformere den indefra.

Samtidigt afskrives danskhed ofte som forældet og overlades dermed til højrepopulisternes fordrejning og forfladigelse. Uenigheden gør det nødvendigt at undersøge nogle af de spørgsmål, som indgår i denne diskussion:

Hvad er forskellen på den progressive og den højrepopulistiske nationalfølelse?

Højrepopulismens nationalfølelse udtrykkes gennem ord som Gud og konge, arv og slægt. Det nationale sindelag manifesterer sig mest gennem ivrig brug af nationale symboler og et forløjet historiesyn med tilhørende længsel efter gode, gamle dage. Bærende er reelt den dertil knyttede nedgørelse af »de fremmede«.

Arbejderklassens nationalfølelse er en folkelig, ikke-religiøs og ikke-etnisk afgrænset patriotisme. Den bygger på udvikling af størst mulig demokrati og forlanger fuld lighed uanset køn, tro, etnicitet mv. Den vil sikre værdier som klassen selv har tilkæmpet sig og kæmper for. Det drejer sig om kollektiv velfærd, fuld beskæftigelse og opretholdelse af en omfattende og alsidig national produktion. Den bygger på solidaritet mellem arbejdere, hvor den reaktionære nationalisme splitter arbejderklassen efter etniske og religiøse tilhørsforhold og lader kapitalen styre.

Er kampen for national suverænitet ikke i modstrid med den proletariske internationalisme?

Igen, spørgsmålet kan ikke besvares abstrakt og alment. Under den kolde krig støttede de kommunistiske partier i de imperialistiske lande tredjeverdens-landenes kamp for national selvstændighed. GG fremhæver for eksempel, hvorledes Frankrigs Kommunistiske Parti, PCF (se boks) som nationalt parti førte en internationalistisk kamp imod racisme, krig og fransk

imperialisme. Det indebar støtte til Algeriets kamp for frigørelse fra Frankrig.

Samtidig står det klart, at det ikke er internationalisme og i arbejderklassens generelle interesse at støtte ethvert krav fra medlemmer af etniske eller religiøse befolkningsgrupper om national selvstændighed. Man må her undersøge baggrunden for kravene, idet imperialisterne til enhver tid prøver at destabilisere lande, der ikke retter ind under USA's verdensorden, ved at fyre op under etniske og religiøse modsætninger (USSR, Jugoslavien, Irak, Syrien, Ukraine).

Kan kampen for national selvstændighed være et led i, eller vil den hæmme kampen for socialisme?

Lenin og bolsjevikkerne havde princippet om undertrykte nationers ret til selvbestemmelse med allerede i partiprogrammet fra 1903. Denne ret galt for eksempel det polske folks ret til frigørelse fra Rusland.

Rosa Luxemburg var imod, fordi hun tog afstand fra det polske borgerskabs reaktionære nationalisme.

Lenins begrundelse var, at accepten af Polens ret til national selvstændighed ville styrke solidariteten mellem russiske og polske arbejdere. Den ville svække det russiske borgerskab og den storrussiske chauvinisme og dermed styrke den russiske arbejderklassens kamp. Endvidere kunne den polske arbejderklasse, ved at understøtte det polske borgerskabs ønske om national selvstændighed, tiltvinge sig demokratiske rettigheder [2].

Dimitrov advarede i 30'nes antifascistiske kamp arbejderklassen mod at overlade den nationale følelse til fascisternes grove misbrug [3].

I Kina og Vietnam var kampen for na-

tional selvstændighed og kampen for socialisme uadskillelige.

DET AKTUELLE SPØRGSMÅL

For Danmark og andre lande i EU er det aktuelle spørgsmål: Vil vi passivt se på, at den danske arbejderklassens følelse af danskhed og loyalitet over for Danmark manipuleres over i en EU-defineret europæiskhed - eventuelt pyntet med lidt dansk lokalkolorit til brug ved landskampe og royale fødselsdage?

Svaret er et klart nej! Dette nej indebærer på ingen måde et afkald på deltagelse i internationalistisk klassekamp gennem den tætte mulige koordination med arbejderklassens kamporganisationer i andre, herunder europæiske, lande.

Det, der afgør spørgsmålet, er analysen af, for hvilken klasse EU er bygget op og agerer. Er det kapitalistklassen eller arbejderklassen? Hertil slutter sig det taktiske spørgsmål: Giver EU som slagmark bedre eller dårligere muligheder for arbejderklassens hegemoni end den nationale?

Min arbejdstese er, at EU, især gennem den fri bevægelighed af kapital og arbejdskraft, har været kapitalen et yderst effektivt terrorvåben i klassekampen, og at det er selvmorderisk for arbejderklassen at vælge en slagmark, der giver klassemodstanderen så store fordele.

NOTER

1. Georges Gastaud: Patriotisme et Internationalisme. Udgivet af: Comité Internationaliste pour la Solidarité du Classe. 2010.
2. V. I. Lenin: Om Nationernes ret til selvbestemmelse. Udvalgte værker. Bind 5 1908-14, s. 163 eller www.marxister.dk/luv.php#6
3. G. Dimitrov: Fascismen er fjenden. Forlaget Tiden 1975.

FAGBEVÆGELSEN ER UNDER ANGREB FRA EU

Af Helge Knudsen, medlem af Kommunistisk Partis EU udvalg

I 1972 påstod de daværende formænd for LO og DA, at det i EF fortsat ville være dem, der »knækkede nødderne« på arbejdsmarkedet. I dag står det klart, at det mere og mere er EU, der bestemmer, hvordan nødderne - og dermed fagbevægelsen - skal knækkes.

Kan arbejdsmarkedets parter fremover frit indgå overenskomster om løn og arbejdsforhold - eller vil rammerne herfor blive dikteret fra EU?

I slutningen af november 2013 blev dette pludselig et brandvarmt emne for den danske fagbevægelses topledere.

Årsagen var, at EU-kommissionen havde udsendt tre rapporter med forslag til reformer og tiltag, som griber direkte ind i faglige rettigheder - herunder ikke mindst fagforeningers ret til at indgå overenskomster.

I rapporten over arbejdsmarkedsreformer, som EU-kommissær Olli Rehns kontor stod bag, havde EU-kommissionen opstillet en liste over forskellige indgreb og reformer og givet dem »karakterer« efter beskæftigelsesfremmende effekt. De højeste karakterer gik til reformer, der sænker mindsteløn, dagpengesatser og »familierelaterede ydelser«, samt til lovgivning eller regeringsindgreb, der begrænsede fagforeningernes mulighed for at indgå overenskomster.

EU-kommissionen gav også topkarakterer til den undergravning af overens-

komster og bestemmelser om mindsteløn, som kommissionen selv har dikteret i de gældsramte eurolande, der er sat under direkte EU-administration.

KANONER MED LØST KRUDT

EU-kommissionens udmeldinger bragte både LO-formand Harald Børsting og FTF-formand Bente Sorgenfrey på barrikaderne. LO-ledelsen skrev brev til danske ministre om, at nu måtte de tage affære.

Bente Sorgenfrey, der også sidder i ledelsen af den europæiske LO-sammenlutning EFS, var med til at rejse kritikken i denne hovedsageligt EU-finansierede organisation. De store kanoner blev kørt i stilling.

Men lige pludselig døde hele postyret om EU-kommissionens rapporter hen. Angiveligt fordi Bente Sorgenfrey havde hørt fra sine finske EFS-kolleger, at den finske EU-kommissær Olli Rehn havde lovet, at rapporterne ikke ville blive brugt til direkte angreb på fagbevægelsen og retten til frit at forhandle og indgå overenskomster.

Olli Rehn tog da også hurtigt initiativ til at lægge et »rettelsesblad« ind i rapporten over arbejdsmarkedsreformer, som er den rapport, der mest direkte angriber de faglige rettigheder.

I »rettelsesbladet« gjorde Olli Rehns direktorat opmærksom på, at når for eksempel reformer, der sænker understøttelsen, får karakteren »beskæftigelsesfremmen-

de« og reformer, der hæver understøttelsen, den modsatte betegnelse, er det skam ikke fordi, kommissionen anbefaler det ene eller det andet. Det er blot konstatering af objektive fakta, som de bliver fremstillet af anerkendte økonomer.

Disse »anerkendte økonomer« arbejder ud fra den tese, at jo ringere løn og arbejdsforhold, virksomhederne kan slippe afsted med at byde de ansatte, jo flere vil virksomhederne ansætte. En tese, der ikke har meget med virkeligheden at gøre - tværtimod. Den største arbejdsløshed finder man tit i lande med de laveste lønninger. I Polen er andelen af arbejdsløse for eksempel tre gange så stor som i Danmark - men det er lønnen bestemt ikke!

EU KNÆKKER NØDDERNE

Selv om LO og FTF udadtil lagde låg på sagen, fortsatte diskussionen internt, ikke mindst i forbindelse med diskussionen af et internt notat, »EU og den danske model – forslag til problemformuleringen«. Et udkast til notatet blev den 13. december 2013 diskuteret på et møde i de tre hovedorganisationer LO, FTF og AC's fælles EU-udvalg. Det fremgår af såvel notatet som referatet fra mødet, at fagbevægelsens topledere udmærket er klar over at den danske aftalemodel er ved at blive rendt over ende af EU.

I det færdige notat kan man da også blandt andet læse, at »Hovedorganisationerne står over for en række udfordringer i forhold til EU, bl.a. med hensyn til den øgede regulering af nationalstaternes overordnede økonomi, stigende fokus på løn- og ansættelsesvilkår samt deregulering af væsentlige regler på arbejdsmarkedet og arbejdsforhold.«, og at »den øgede økonomiske integration har allerede betydet, at

væsentlige forhold af medlemsstaternes lønudvikling, sociale forhold og arbejdsløshed m.v. overvåges i forbindelse med de (EU's, red.) årlige vækstpakker og arbejdsmarkedsanalyser«.

I referatet fra det fælles EU-udvalgsmøde konkluderer de faglige hovedorganisationer også, at »hvis vi vil påvirke dansk arbejdsmarkedslovgivning, skal vi snarere lægge mere vægt på Bruxelles end på Christiansborg.«

Ja, det står der faktisk – dansk arbejdsmarkedslovgivning styres ifølge de danske faglige hovedorganisationer i dag fra Bruxelles!

De tre hovedorganisationer vil ifølge referatet holde disse oplysninger hemmelige for deres medlemmer. »Diskussionerne i papiret er vigtige, men også ekstremt følsomme. Vi er åbne overfor drøftelserne, men det er vigtigt, at de ikke sker i offentligheden,« konkluderes det i referatet fra den 13. december 2013.

Måske skyldes hemmelighedskræmmeriet først og fremmest, at hovedorganisationernes interne notat reelt opgiver at forsvare den danske model. »Danmark kan blive presset til at revurdere de realpolitiske muligheder for at opretholde særlige hensyn til den danske arbejdsmarkedsmodel,« vurderer hovedorganisationerne.

Notatet lægger derfor op til øget EU-regulering – men med inddragelse af arbejdsmarkedets parter på EU-plan.

De tre hovedorganisationer mener for eksempel, at man skal overveje følgende for at sejle op imod den sociale dumping, der er en følge af arbejdskraftens og tjenesteydelsernes frie bevægelse i EU:

»– Det kan overvejes, om det vil være muligt at justere på den lovgivningsmæssige ramme for regulering af løn- og arbejdsfor-

hold for at gøre modellen mere robust i en grænseoverskridende sammenhæng.

– Der kan på EU-plan arbejdes med regler om lovvalg, tvangsfuldbyrdelse, udstationering samt øvrig arbejdsretlig regulering...«

Med sådanne forslag lægger hovedorganisationerne op til, at den danske aftalemodel bliver afløst af trepartsforhandlinger om lovgivning på EU-plan.

DANMARK TIL EU-EKSAMEN

Den ny EU-kommission, der trådte til i efteråret 2014, fortsætter i samme spor som den gamle, der i 2013 udløste ramaskriget fra de danske hovedorganisationer. Den følger for eksempel det samme »scoreboard« eller resultattavle, hvor alle EU-lande på forskellige områder skal måle sig op imod de tre EU-lande, der er dygtigst til at opfylde EU-kravene.

De EU-lande, der har den laveste arbejdsløshedsunderstøttelse, scorer her højest på EU-kommissionens scoreboard. Danmark »halter bagefter«, da dagpengene her ifølge EU-kommissionen udgør næsten tre fjerdedele af lønnen, mens EU-gennemsnittet kun ligger på lidt over halvdelen af lønnen.

Derfor skriver EU-kommissionen, at hvis virksomhedernes vækst skal øges i Danmark, »ville de største gevinster sandsynligvis komme af at skære i dagpengesatsen...«

Hensigten her er, at lavere understøttelse skal føre til et nedadgående pres på lønningerne – hvad der vil øge virksomhedernes overskud – og dermed måske også deres produktion.

Også den Årlige Vækstrapport angriber de faglige rettigheder. Som navnet antyder, er rapporten en tilbagevendende begivenhed. Den indleder hele den discipli-

neringsmekanisme af EU-landenes finanspolitik og økonomiske politik, der går under navnet »Det Europæiske Semester«.

Navnet hentyder til, at EU-landene i årets første halvdel skal fremlægge planerne for deres finanspolitik og økonomiske politik for EU-kommissionen. Planerne skal følge nogle overordnede linjer, som EU-kommissionen har udstukket lige før årsskiftet, og EU-kommissionen bruger så foråret til at vurdere, om de nationale planer følger retningslinjerne.

EU-kommissionen udstikker derefter helt specifikke henstillinger til hver enkelt EU-lande. De senere år har omkring halvdelen af landene, herunder Danmark, for eksempel fået besked på at lønstigningerne er så store, at de skader virksomhedernes konkurrenceevne.

Formelt må EU ikke blande sig i lønningerne i de enkelte lande. Men det formelle kan let omgås, med henvisning til den frie konkurrence, herunder arbejdskraftens frie bevægelighed. For EU har en traktatfæstet ret til at blande sig i, om det enkelte EU-land fører en politik, der tilgodeser erhvervslivets konkurrenceevne.

Fagbevægelsen i EU-landene har også gennem flere EU-domme fået besked på, at det er en hindring for arbejdskraftens frie bevægelighed, hvis fagforeninger går i konflikt for at udstationerende arbejdere skal sikres samme løn- og arbejdsforhold som hjemlandets.

EU ER PÅ KAPITALENS PRÆMISSER

Hvad er det så for et EU, der i stigende omfang får indflydelse på løn- og arbejdsforhold på danske arbejdspladser?

Ifølge EU's traktatgrundlag er EU bygget om fire »friheder«: Varenes, tjenesteydernes, arbejdskraftens og kapitalens frie

bevægelse tværs over EU's indre landegrænser. Ifølge EU-traktaten skal der herske fri konkurrence på dette »indre marked«, og EU-kommissionen og EU-domstolen har til opgave at sørge for, at der ikke bliver stillet hindringer i vejen for konkurrencen.

Sådanne hindringer kan for eksempel være »for skrappe« arbejds miljøregler i et EU-land. Eksemplet er ikke hentet ud af den blå luft, men indgår i forslag om at minimere de administrative byrder for virksomhederne i EU. EU-domstolen har med en række domme også indskrænket aftale- og strejkeretten – den må nemlig ikke være en hindring for tjenesteydernes og arbejdskraftens frie bevægelighed.

EU-kommissionens program for »slankere« EU-regler for erhvervs livet har endda sat en kæp i hjulet på en aftale indgået mellem EFS og arbejdsgiverorganisationer om arbejdsmiljøet for frisører. Da sådanne aftaler på EU-plan kun kan »almengøres« via EU-direktiver, har EU-kommissionen det sidst ord at skulle have sagt – og det er foreløbig blevet et nej, med henvisning til at det vil pålægge fisørerhvervet unødige omkostninger.

I et forsvar for på denne måde reelt at nedlægge veto mod bedre arbejdsmiljø for frisørerne, hvor mange er plaget af kraftig allergi, eksem og skader på bevægeparatet fra ensidigt gentaget arbejde, sagde daværende EU-kommisjonenformand Manuel Barroso, at »der ikke er brug for mere unødvendig EU-regulering så som at forbyde frisører at bære høje hæle«.

De høje hæle er Barrosos egen opfindelse – det emne har aldrig været berørt i aftalen.

Kort sagt er EU et instrument, der skal sikre den internationale kapital så gode

forhold, at den investerer i EU-lande og ikke for eksempel i USA, Kina, Indien eller Japan. Og den internationale kapital investerer kun dér, hvor der er den største profit at hente. EU er her ude i en behård konkurrence, hvor »fanden tager de sidste«. Og et af de vigtigste konkurrenceparametre er arbejdskraftens fleksibilitet og villighed til at arbejde hvor som helst og når som helst til en »konkurrencedygtig« løn.

EU's styring af den danske arbejdsmarkedspolitik og den stadig mere direkte indblanding i danske løn- og arbejdsforhold skyldes altså ikke, at der sidder nogle bureaukrater nede i Bruxelles og bare ønsker mere og mere magt. Magten har et formål. Et formål, der står i direkte modstrid med danske arbejderes interesser.

NEDSKÆRINGS PAGTER

EU-partierne i Folketinget har underlagt sig dette formål. Da de udgør et flertal, har de for eksempel formålet at underlægge Danmark en konkurrenceevnepagt, som betyder at EU-kommissionen nu overvåger at lønudviklingen i Danmark ikke skader virksomhedernes konkurrenceevne.

Pagten beskriver, hvordan lønudviklingen i hvert enkelt land skal overvåges, ikke blot for landet som helhed, men også »for hver enkelt større sektor (industri, serviceerhverv, såvel som vareproducerende som ikke-vareproducerende sektorer (det sidste omfatter også velfærds- og sundhedsydelser samt uddannelse).

Ifølge pagten forpligter landene sig også til at så vidt muligt at sørge for at lønforhandlingerne bliver decentraliseret, det vil sige i højere grad foregår på den enkelte arbejdsplads frem for at lønnen bliver aftalt på landsplan. Her spiller stat

og kommuner en vigtig rolle, for pagten forpligter regeringen til at sikre, at at »lø-
noverenskomster i den offentlige sektor
understøtter bestræbelserne vedrørende
konkurrenceevnen i den private sektor.«
da det vil have en »vigtig signaleffekt« på
den private sektor.

Når finansminister Bjarne Corydon der-
for i starten af året var ude med planer
om, at offentligt ansatte skal måles og af-
lønnes individuelt, skyldes det ikke blot,
som han påstår, et inderligt ønske om at
sikre borgerne »mest muligt velfærd for
pengene« – regeringen har simpelt hen
med konkurrenceevnepagten forpligtet
sig til et opgør med den centrale, kollek-
tive aftalemodel.

Forpligtelsen er endda nedskrevet i en
håndfæstning mellem EU-partierne i for-
bindelse med underskrivelsen af konkurren-
ceevnepagten i 2011: Det har indgået
en bindende aftale om, at overholdelsen
af konkurrenceevnepagtens forpligtelser
skal gå forud for alt andet for »den til en-
hver tid siddende regering«.

De samme EU-partier har også under-
lagt Danmark »Traktaten om stabilitet,
samordning og styring«, selv om det er et
brud med den danske euro-undtagelse.
Traktaten indeholder også en pagt, Finans-
pagten, der har dikteret indførelsen af den
budgetlov, der nu underlægger stat, re-
gioner og kommuner stramme udgifts-
lofter, som skader den kollektive velfærd.

At det er sket i modstrid med den dan-
ske euro-undtagelse, uden at traktaten
med finanspagten har været til folkeaf-
stemning, er ikke særlig kendt i den dan-
ske offentlighed.

Når EU kommissionen vurderer om de
danske planer for finanspolitikken og den
økonomiske politik i 2014 var i overens-

stemmelse med EU's retningslinjer, forklar-
er den sort på hvidt:

»Selv om Danmark som følge af en trak-
tatmæssig undtagelse er fritaget herfor,
har landet valgt at anvende artikel 14, stk.
5, i traktaten om stabilitet, samordning og
styring, hvilket betyder, at Danmark er
bundet af traktatens indhold, herunder fi-
nanspagten.«

Citatet er hentet fra EU-kommissionens
bedømmelse af regeringen konvergen-
sprogram og nationale reformprogram-
mer – to programmer, som alle EU-lande
hvert forår er forpligtet til at aflevere til
EU-kommissionen til bedømmelse. Kon-
vergensprogrammet skal vise, at Dan-
marks finanspolitik er i overensstemmelse
med EU-reglerne og henstillingerne fra
EU. Det nationale reformprogram skal vise,
at regeringen nøje følger EU-henstillin-
gerne om at gennemføre reformer, der
øger virksomhedernes konkurrenceevne
og sparer på sociale udgifter.

VELFÆRD UNDER EU-PRES

Alle reformer - eller rettere forringelser –
af dagpenge, sygedagpenge kontant-
hjælp, SU, folke- og førtidspension, fleks-
jobordning med mere er således gennem-
ført efter konsultation og aftale med
EU-kommissionen. Og hele tiden foregår
der en løbende tilpasning af reformerne
efter krav fra EU.

I det reformprogram, som regeringen i
marts 2015 afleverede til EU-kommissio-
nen, kan man i indledning læse, at »Dan-
marks nationale reformprogram redegør
for de tiltag, som Danmark har taget for
at efterleve de landespecifikke anbefalinger
som opfølgning på det nationale re-
formprogram og konvergensprogrammet
2014«.

Dertil kommer, at de danske overførselsindkomster bliver sat under pres af EU-lovgivning, som dikterer at alle EU-borgere har ret til samme sociale ydelser som danske statsborgere. Vi har set det med de danske børnepenge, hvor regeringen vælger at se bort fra dansk lovgivning, fordi den ifølge EU-kommissionen strider mod EU-loven om sociale ydelser. SU-reglerne er også blevet ændret af samme grund – men måske ikke nok efter EU-kommissionens mening.

Men det stopper ikke her. EU-kommissionen har også kig på det danske krav om, at borgere fra andre EU-lande skal have arbejdet i tre måneder i Danmark, før de har ret til danske dagpenge. Hvis de har ret til dagpenge i deres hjemland, skal de kunne tage denne ret med sig til Danmark. Det vil ifølge Verner Sand Kirk, direktør for arbejdsløsheds-kassernes brancheorganisation AK-Samvirke, føre til et pres for lavere, »EU-harmoniserede« dagpengesatser.

Hele denne EU-styring af arbejdsmarkeds- og socialpolitikken går hånd i hånd med EU-love og EU-domme, der begrænser aftale- og konfliktretten, hvis disse grundlæggende faglige rettigheder kommer i konflikt med varernes, kapitalens og ikke mindst tjenesteydernes og arbejdskraftens frie bevægelighed.

EU's indre marked bygger på en total liberalisering af alle hjørner af samfundet, herunder ikke mindst hele infrastrukturen, der allerede i dag i stort omfang er på monopolernes hænder. Flere og flere velfærdsydelser er ved at gå samme vej, uddannelsessystemet er også ved at blive underlagt markedsvilkår

Det er vigtigt her at huske på, at den EU-dikterede nedskærings- og liberalise-

ringspolitik ikke er en »EU-opfindelse«, men et udtryk for det pres, den globale kapital lægger på arbejderklassen og den arbejdende befolkning over alt i verden. Et Europa uden EU ville være under samme pres – men det folkelige modpres ville have langt mere direkte effekt på de nationale regeringer, der nu kan lade EU »tage skraldet«.

FAGBEVÆGELSE ELLER LOBBYORGANISATION?

Hvad må der så gøres? De faglige hovedorganisationers ledelser mener selv, at deres eksistensberettigelse ligger i at kunne indgå nationale trepartsaftaler med arbejdsgiverorganisationer og regeringen. Det sved hårdt til dem, da de menige fagforeningsmedlemmer – helt konkret Dansk Metals medlemmer - satte en stopklods for en trepartsaftale med SRSF-regeringen om længere arbejdstid og/eller færre ferie- og helligdage. Nu skal fokus åbenbart rettes mod Bruxelles og den europæiske LO-sammenslutning EFS.

EFS fører sig ofte frem med ordrige angreb på den EU-dikterede nedskæringspolitik, og har fremført mange rigtige kritikker og i nogle tilfælde organiseret demonstrationer. Men EFS' mål er ikke et opgør med EU som kapitalens magtapparat. Tværtimod.

EFS' ledelse har gentagne gange understreget sin rolle som en del af EU-systemet. EFS-ledelsens mål er mere såkaldt »social dialog« udmøntet som trepartsaftaler med EU-kommissionen og arbejdsgivermodparterne i BusinessEurope og UEAPME [1].

Med sådanne bindende trepartsaftaler på EU-niveau vil dansk fagbevægelses medlemmer ikke på samme måde som

herhjemme kunne sige fra. Det er derfor en farlig vej for dansk fagbevægelse, hovedorganisationerne er ved at bevæge sig ind på. Især når man tager EU's hidtil førte arbejderfjendtlige krisepolitik i betragtning.

Når hovedorganisationernes ledere mener, at det vil være mest udbytterigt at tale med Bruxelles om arbejdsmarkedsreformer i stedet for med den danske regering, kan det måske ses som et udtryk for en voksende indsigt i, hvor beslutningerne om de danske arbejdsmarkedsreformer reelt bliver truffet. Men sætter LO-, FTF- og AC-ledelserne handling bag ordene, vil styrkeforholdet for den danske arbejderklasse blive markant forrykket til kapitalens fordel.

Kampen for overenskomster, løn, faglige rettigheder og for velfærd skal fortsat føres som en national kamp på tre fronter: Mod kapitalen, mod arbejdsgiverne, mod regeringer, der går kapitalens ærinde og undergraver velfærd og faglige rettigheder – og mod et overnationalt EU, der er ved at tage form af et Europas Forenede Stater.

VI MÅ VÆLGE

Der er dem, der mener, at venstrekræfterne kan omvende EU til at blive et instrument til forsvar for arbejderklassens og den brede befolknings interesser. Erfaringerne viser, at dette ikke er tilfældet. De største EU-liberaliseringer og dereguleringer af finansmarkederne fandt sted i 90'erne hvor såkaldte centrum/venstre-regeringer havde regeringsmagten i flertallet af landene og i EU-parlamentet.

Det var også i denne periode, hvor EF blev omdannet til en økonomisk og politisk union, EU, og at vækst- og stabilitetspagten, med krav om samordning af fi-

nanspolitikken, så dagens lys.

EU har konstant og effektivt understøttet monopolernes interesser. Regeringsbærende partier, hvad enten de er socialdemokratiske eller åbent borgerlige, har rettet ind efter denne »nødvendighedens politik« i en sådan grad, at det i dag er svært at se forskel på en socialdemokratisk og en liberal/konservativ regering i EU-landene.

I alle EU-lande er der i arbejderklassen og brede lag af befolkningen en gryende forståelse for at storkapitalen bruger EU-apparatet til lade arbejderne i de enkelte EU-lande konkurrere mod hinanden. Det er blandt andet det, vi oplever i Danmark, med arbejdsgivernes brug af arbejdskraft fra østeuropæiske EU-lande, hvor lønnen er langt lavere.

Reaktionære kræfter forsøger at spænde denne forståelse for en reaktionær, fremmedfjendtlig dagsorden. De fremfører en »EU-modstand«, der reelt spiller EU's og storkapitalens spil ved at forsøge at splitte arbejderklassen i EU-landene endnu mere. For eksempel roser Dansk Folkeparti EU's indre marked, med fri bevægelighed for kapital, varer, tjenesteydelser og arbejdskraft, selv om det er udbygningen af dette indre marked, der er den største trussel mod arbejderklassen og fagbevægelsen, fordi det er ensbetydende med en omfattende deregulering og konstante angreb på kollektive rettigheder.

Et forsvar for arbejderklassens og den arbejdende befolknings interesser må derfor nødvendigvis tage udgangspunkt i et opgør med EU, en frigørelse fra dette instrument for den internationale monopolkapitals interesser. Et Danmark i EU kan ikke føre en politik til gavn for den arbejdende befolkning.

Dermed er det ikke sagt, at et Danmark udenfor EU vil gøre dette. Det afhænger af hvor stærkt og organiseret arbejderklassen står. Men, som det er beskrevet her, undergraver EU konstant, bevidst og vedvarende arbejderklassens og fagbevægelsens tilkæmpede positioner. Skal udviklingen vendes, skal vi ud af EU. Valget er vores – og det haster med at tage det!

NOTE

¹ De danske arbejdsgiverorganisationer DA og DI er medlem af BusinessEurope, mens Håndværksrådet er medlem af UEAPME, der organiserer EU-landenes brancheorganisationer for små og mellemstore virksomheder.

BORGERLIG NATIONALISME I 1864

Af Joan Ågot Petersen, medlem af landsledelsen i Kommunistisk Parti

Ole Bornedals serie om 1864 har været et meget positivt indslag på dansk TV. Der har været rejst kritik fra mange sider. Dansk Folkeparti var hurtigt på banen, nærmest allerede inden første udsendelse rullede den over skærmen.

I Berlingske den 9. oktober udtaler Pia Kjærsgaard: »Det synes klart, at Bornedal tager udgangspunkt i vor nutid og Danmarks engagement i Afghanistan. Det fremgår jo ganske tydeligt. Han fremstiller så 1864 som om, at ulykkerne skyldtes vanvittige nationalistiske danske politikere, og sammenligningen til nutiden ligger lige for. Det er at politisere«.

Ole Bornedal har naturligvis sin kunstneriske frihed til at ville give sin vinkel og fortolkning af begivenhederne, som andre før ham har gjort det (bl.a. Herman Bang i Tine). Og det er ikke unaturligt at den chauvinistiske nationalisme gøres til et emne. Den var uden tvivl til stede. Det kan man forsikre sig om, ved at læse datidens litteratur.

Og det er meget positivt, at se en kunstner, der har en holdning. Det er ikke hverdagskost i mainstream Danmark. Der er ikke noget galt i at sammenligne med nutiden, selv om borgerskabet i dag ikke er begrænset at nationalismens udsyn.

I dag har vi et stærkt globaliseret borgerskab, der ikke ønsker snærende grænser i deres profittjagt. At vi så til gengæld

har fået »nationalpopulisme« med et helt andet formål, lige som så mange andre lande i Europa, bl.a. Frankrig, det er en anden sag.

Hensigten er ikke her at anmelde Ole Bornedals serie, men at prøve på at beskrive den historiske ramme for 1864-krigen, som serien ikke giver.

Forfatningskampen var en væsentlig del af scenariet. Den afspejler klassernes kamp, som den udviklede sig i Danmark. Den afspejler borgerskabets magtovertagelse i Danmark. Den afspejler overgangen fra feudalisme til kapitalisme og dannelsen af nationalstaten.

DET FEUDALE DANMARK

For at forstå forfatningskampen, der ligger bag krigen i 1864, er det vigtigt at gå tilbage til junigrundloven i 1849, hvor det nye borgerskab gør op med det feudale Danmark.

Opgøret med feudalismen kom sent til Danmark. Det oplyste enevælde under Frederik den 6. holdt stærkt på magten. Og industrialiseringen gik langsomt, og dermed også udviklingen af en egentlig arbejderklasse.

Under det hårde feudale regime organiserede de samfundskritiske sig i »diskussionsklubber«, specielt blandt de studerende. Men også andre borgere og håndværkere deltog her.

Kongen slog hårdt ned på al opposition og indskrænkede trykkefriheden efter den franske revolution i 1789, som inspirerede til de borgerlige revolutioner overalt i Europa.

Et eksempel er P. A. Heiberg, der ved dom forvistes »fra kongens riger og lande« i 1799. Heibergs forfatterskab var meget inspireret af den franske revolution, had til aristokraterne, der ifølge ham som en smitte bredte sig til en del af Københavns borgere.

En anden kendt kritiker af det feudale Danmark var J. J. Dampé, der spillede en fremtrædende rolle i diskussions- og læseselskabet Clio, der var kritisk over for enevælden.

Han og en smedemester Hans Christian Jørgensen, der havde hjulpet med spredningen af Dampés tekster, blev tiltalt for højforræderi og majestætsfornærmelse i 1821. De fik begge en dødsstraf, men kongen forandrede straffen til livstid i fæstningen på Christiansø.

FRA FEUDALISME TIL KAPITALISME

Borgerskabets overtagelse af magten i Danmark forløb som en fredelig revolution i modsætning til så mange andre lande i Europa.

Godsejerne havde i slutningen af 1700-tallet selv taget initiativ til at bryde de bestående produktionsforhold i landbruget gennem landbrugsreformerne. Motivet til reformerne var, at der i landbruget herskede en sådan slendrian, at det umuliggjorde udnyttelsen af den nye teknik. De vurderede at det betalte sig at ophæve stavnsbåndet og lempe hoveriet.

Det viste sig, at holde stik. Forudsætningen var anskaffelsen af billig arbejdskraft, der fremskaffedes ved oprettelsen af så

små husmandsbrug, der nødvendiggjorde arbejde for fremmede for at overleve. Landbrugsreformerne åbnede for en begyndende kapitalistisk udvikling i landbruget.

»Det bestemmende for feudalsamfundets opløsning og kapitalismens gennembrud var derimod produktivkræfternes udvikling og det deraf følgende nye styrkeforhold mellem klasserne. Selv om det danske samfund i høj grad var stivnet i tilbagestående under den uindskrænkede enevældes indskrænkethed, banede kendskabet til den nye teknik, som udviklede sig i udlandet sig dog vej i de »dannede«, dvs. de velstående lag. Men dens udnyttelse krævede afgørende ændringer af de bestående samfunds- og produktionsforhold. Stærkere og stærkere trængte kravet om et nyt samfund sig på.

Det gjaldt både på det økonomiske, det politiske og det nationale område. På alle disse områder brød det kapitalistiske bourgeoisie, dets politik og ideologi, igennem hen imod midten af det 19. århundrede« (Ib Nør-lund, »Det knager i samfundets fuger og bånd«, forlaget Tiden 1972, side 9).

I politisk henseende kunne de efterhånden økonomisk stærke borgerlige kredse ikke finde sig i at være uden indflydelse. Så da det revolutionære og demokratiske røre gik over Europa i 1848, stod den feudale enevælde i Danmark svækket – både økonomisk, politisk og – i kraft af det samtidige kongeskifte – moralsk. Det var en fordelagtig situation for det danske borgerskab. Stemningen i folket var sådan, at der behøvedes få arrangerede protestmøder, før kongemagten forstod at den måtte vige. Kongen indkaldte den grundlovgivende forsamling, som senere udarbejdede junigrundloven af 1849.

Junigrundloven blev en af de mest de-

mokratiske af de europæiske forfatninger, som opstod efter revolutionerne i 1848. Men den var altså et resultat af en særdeles fordelagtig international og national situation – ikke af noget nationalt mirakel.

Det særegne er, at gennembruddet skete på et tidspunkt, hvor det kapitalistiske borgerskab endnu ikke var økonomisk funderet, idet det industrielle gennembrud ikke var nået. Det betød også, at den industrielle arbejderklasse ikke var udviklet. Arbejderklassen spillede ikke en særlig rolle som allieret for borgerskabet i dens magtovertagelse.

En af følgerne af borgerskabets svaghed var, at det snart søgte og opnåede en politisk alliance mellem hovedparten af borgerskabet og godsejerne. Dette kom i høj grad til at præge den videre udvikling i Danmark.

DE NATIONALLIBERALE

D. G. Monrad, der vises i Boredals film om 1864, var medlem af det nationalliberale parti. I serien fremstilles han meget karikeret. Nærmest som en lidt sygelig bindegals person. Men det er vigtigt at forstå, at han var en fremtrædende person fra partiet, der stod bag junigrundlovens udformning.

De nationalliberale opstod da Orla Lehman formulerede Ejderpolitikken i 1842 i opposition til helstatspolitikken. Partiet var opstået blandt studenter og akademikere, men det nye opkommende borgerskab sluttede op.

De nationalliberale ønskede en fri forfatning. Fra starten stod partiet i skarp modsætning både til den enevældige kongemagt og til godsejerne. Derfor måtte de søge alliancepartnere for at opnå en fri forfatning. De allierede sig med bøn-

derne gennem Bondevennernes Selskab (dannet 1846). De nationalliberale var ledende i martsrevolutionen 1848, og kom med i regering fra marts til november og deltog i den grundlovgivende forsamling, der sad i 1848-1849.

Men allerede inden den nye grundlov var vedtaget, havde de nationalliberale stillet sig på en midterposition i fht. de mere radikale Bondevenner, der ønskede et etkammersystem med almindelig valgret og Højre, der ønskede et tokammersystem med privilegeret valgret. Det blev afgørende for udfaldet, at centrum tilsluttede sig et kompromisforslag om to kamre med almindelig valgret til Folketinget og med privilegeret valgbarhed til Landstinget.

NATION OG BORGERLIG NATIONALISME

Da enevælden brød sammen brød helstaten ligeledes sammen. Helstaten var etableret i 1793 og var efter Norges overdragelse til Sverige i 1814 reduceret til Kongeriget Danmark og hertugdømme Slesvig, Holsten og Lauenborg med Kongen som det fyrstelige overhoved. Holsten og Lauenborg var tilknyttet det tyske forbund.

Junigrundloven var gældende for Danmark. I hertugdømmerne var den gamle feudale helstatsforfatning stadig gældende. Men samtidig med begivenhederne i København i 1848, var der også i Slesvig-Holsten et revolutionært røre, der krævede frihedsrettigheder. Her ønskede man også en demokratisk forfatning i et samlet Slesvig-Holsten, der skulle knyttes til det tyske forbund. Nationalfølelsen her var hovedsagelig tysk.

»Det er en almindelig lov, at de moderne nationer opstår med kapitalismens

gennembrud, idet denne må sikre sig et nationalt marked og gør det i den moderne nationalstats form. Dette gjaldt udpræget for Danmark. Det danske bourgeois nationale opsving var nært forbundet med nødvendigheden af at sikre markedet i Danmark mod Hamburg og det øvrige Tyskland« (»Det knager i samfundets fuger og bånd«, forlaget Tiden 1972, side 12).

Den nationalfølelse, borgerskabet udviklede, fandt sit udtryk i de nationalliberales »ejderpolitik«, som gik ud på at sikre den danske stats områder i Sydslesvig. Grænsen skulle følge floden Ejderen. Dvs. de tyske hertugdømmer Holsten og Lauenborg skulle udskilles af det Danske Monarki, mens hertugdømmet Slesvig skulle være en almindelig provins i Kongeriget Danmark.

Det vigtige for det danske borgerskab var således ikke at respektere nationalfølelsen i Slesvig. Sydslesvig følte sig tysk. Det vigtige var at sikre sig over for markedet mod syd.

Hertugdømmerne var på alle måder langt mere udviklet end kongeriget både industrielt, videnskabeligt og økonomisk, med et driftigt politisk center i Kiel og med Hamborg, som Nordeuropas økonomiske omdrejningspunkt. I København var der reelt stilstand.

Det er typisk, at den første jernbane i det daværende danske rige oprettedes i 1844 fra Kiel til Altona, mens linjen København – Roskilde først åbnede i 1847. I Jylland fremførtes i 1846 krav om en jysk jernbane med direkte forbindelse til det kontinentale jernbanenet, for at blive hægtet på den økonomiske udvikling der.

Så på trods af kravene om selvstændighed fra hertugdømmerne, respekterede

hverken det nye borgerskab eller de gamle feudale kræfter dette. Den nye regering afslog kravet fra hertugdømmerne og fastholdt, at Slesvig skulle tilknyttes Danmark ved en fælles fri forfatning. Hermed var borgerkrigen, der fandt sted i 1848-51, en realitet.

Politisk havde treårskrigen fra dansk side et reaktionært indhold, for så vidt den var rettet mod mere demokratiske bevægelser i Tyskland. Den danske sejr opnåedes væsentligt i kraft af den tyske kontrarevolutionens sejr. Også nationalt fik det danske bourgeoisie således en sejr foræret af gunstige omstændigheder.

RESTAURATIONSPERIODEN

Situationen i Danmark kan ikke ses isoleret. Det er vigtigt at forstå, at Danmark var en brik i de store magters spil. Borgerkrigen (1848-51) om Slesvig-Holsten blev et europæisk anliggende, det reaktionære Rusland støttede Danmark, det tyske borgerskab Slesvig-Holsten. Zarens Rusland spillede en aktiv rolle i at bekæmpe de borgerlige revolutioner som et reaktionens værn og havde stor indflydelse frem dets nederlag ved Krim i 1856.

Fredsslutningen involverede de europæiske stormagter, der betingede sig, at helstaten og det danske kongedømme skulle bevares, og at der blev lavet en aftale om arvefølgen efter den barnløse Frederik den 7, den sidste oldenborger på tronen. Stormagterne fastlagde i Londonaftalen af 8. maj 1852, at arvefølgen gik til huset Glücksborg.

Fastlæggelsen af arvefølgen var vigtig for monarkiets fremtid. Dels blev længere tids spekulation om, hvem der skulle være konge, når Frederik 7. døde, afsluttet. Dels fastslog stormagterne gennem traktaten,

at den danske helstat, som bestod af kongeriget Danmark og de tre hertugdømmer Slesvig, Holsten og Lauenborg, fortsat skulle opretholdes.

De national-liberales ledere forsvandt fra regeringen under pres fra Rusland, og den besejrede enevældes konservative embedsmænd indtog atter deres pladser. Deres periode blev en »restaurationsperiode«, hvor enevælden på alle måder søgtes genindført.

Man foreslog at lade rigsdagen samles kun hvert andet år. Man ønskede at antaste trykkefriheden, den almindelige værnepligt og 1849-grundlovens valgret.

Karl Marx, som var skribent i New York Daily Tribune, skrev om Ruslands intriger i Danmark. (oversatte artikler fra Dagbladet Arbejderen 17.3.1988):

Karl Marx, 9.juni 1853:

»Det lader altså til, at det danske folk endelig er blevet klar over, hvad dets blinde opposition over for hertugdømmerne Slesvig og Holstens uafhængighedskrav har ført Danmark ud i. Det danske folk insisterede på en varig sammenknytning af dets land med Holsten, og førte af samme grund krig mod den tyske revolution – Danmark vandt krigen og beholdt Holsten. Men som udligning for denne erobring er det nu dømt til at tabe sit eget land. »Neue Rheinische Zeitung« holdt i årene 1848-49 aldrig op med at advare de danske demokrater mod de endelige følger af deres fjendtlige indstilling til den tyske revolution. Avisen forudsagde uden omsvøb at Danmark ved at hjælpe til med afvæbningen af revolutionen i udlandet for altid ville binde sig til et dynasti, som nu, da arvefølgen havde fået sanktion og retsgyl-dighed gennem danskernes egen tilslutning, ville underkaste sig den russiske zars forgodtbefindende

Det danske demokrati vægrede sig ved at følge dette råd, og det får nu samme løn for dets kortsigtede dumhed, som de bøhmiske slavere, da de kastede sig ud i en morderisk kamp mod de revolutionære fra Wien, deres eneste mulige befriere i kampen mod den forhadte despotisme – for at »beskytte deres nationale selvstændighed over for tyskerne«.

Karl Marx, 19. august 1853:

»I årene 1848-1850 kæmpede danskerne, understøttet af russiske noter og flåder, imod Tyskland for at opretholde Lex Regia (Kongeloven, der definerer det absolutte enevælde, red), der forbød Slesvig at blive forenet med Holsten og udskilt fra Danmark. Efter at zaren havde slået den tyske revolution under påskud af Lex Regia, konfiskerer han det demokratiske Danmark ved at afskaffe netop denne lov. Skandinaverne og tyskerne har på den måde gjort erfaringen, at de ikke kan basere deres respektive nationale krav og rettigheder på feudale love om kongelig arvefølge«.

I 1854 kulminerede reaktionen med ministeriet Ørstedes forsøg på udenom rigsdagen at genindføre enevælden i alle sager, fælles for landsdelene.

Der rejste sig en sand storm mod regeringen både fra nationalliberal og demokratisk side og folkestemningen begyndte at vende sig mod kongen personligt, som indså, at det konstitutionelle monarki måtte accepteres, for at få en ny forfatning igennem, der skulle sikre arvefølgen til tronen og helstaten. Regeringen blev tvunget til at gå af og afløstes i december 1854 af en nationalliberal regering.

NY HELSTATSFORFATNINGEN OG KRIGEN 1864

2. oktober 1855 fik den nationalliberal regering vedtaget en ny helstatsforfatning, der indførte et fælles rigsråd for kongeri-

get Danmark og de tre hertugdømmer Slesvig, Holsten og Lauenborg bestående af 20 kongevalgte medlemmer, 30 valgt af Rigsdagen og stænderforsamlingerne og 30 valgt ved direkte valg.

Forfatningen blev ikke forelagt de tre hertugdømmers stænderforsamlinger til godkendelse, hvilket vakte voldsomme protester i den holstenske stænderforsamling, som forkastede den af Helstatsforfatningen afledte særforfatning for Holsten. Lauenborgerne anerkendte heller ikke forfatningen og appellerede til den tyske forbundsdag. I Slesvig forlangte det lille tyske flertal i stænderforsamlingen genoprettelse af den gamle tætte forbindelse med Holsten.

Over for presset fra de tre hertugdømmer, Det tyske Forbund og de to tyske stormagter Preussen og Østrig gav Danmark den 6. november 1858 efter og ophævede Helstatsforfatningen for Holstens og Lauenborgs vedkommende. I Slesvig afløstes Helstatsforfatningen af Novemberforfatningen af 18. november 1863, som førte til krigen i 1864.

NEDERLAGET I 1864

Danmark tabte slagene ved Dannevirke og Dybbøl. På engelsk initiativ indledtes forhandlinger i London (London-konferencen) med de implicerede parter. I første omgang aftaltes en våbenhvile. På konferencen drøftedes forskellige delinger af Slesvig – herunder en løsning gennem en folkeafstemning eller en voldgift.

Forhandlingerne i London brød sammen, fordi danskerne ikke ville acceptere hverken afstemning eller voldgiftsløsning. Man ville have en grænse ved Dannevirke (Dannevirke ligger cirka 15–20 km nord for Ejderen).

Det siger noget om det danske borgerskabs respekt for nationalfølelsen. Der er ingen tvivl om, at sydslesvigerne »føjte« sig tyske, de ønskede at tilslutte sig det tyske forbund (hvad afstemningen i 1920 også viste). Danskerne opførte sig som feudale storfyrster, der ville have et stykke land uanset befolkningens tilhørsforhold.

Våbenhvilen udløb, og krigen begyndte igen. Danmark mistede igen langt flere soldater end tyskerne. Preussen og Østrig havde nu besat hele Jylland op til Skagen. Frygten var, at Fyn også skal gå tabt. Selv Sjælland syntes truet. Kravet om fred for enhver pris støttedes af stadig flere. Den danske regering gik af. En ny udpegedes. Regeringen anmodede om våbenhvile, som blev imødekommet. Nye forhandlinger gik i gang i Wien. Fredstraktaten blev underskrevet den 30. oktober 1864.

Under forhandlingerne var sejrherrene kompromisløse. Danmark måtte afstå hertugdømmerne betingelsesløst; der blev end ikke gives nogen garantier til den dansksindede del af befolkningen i Nordslesvig. Danmarks nederlag var fuldstændigt.

Danmark mistede hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenburg og dermed to femtedele af landets samlede størrelse. Indbyggertallet indskrænkes fra 2,6 millioner til 1,6 millioner.

Først ved genforeningen i 1920 efter en folkeafstemning i det slesvigske område bliver grænserne draget, som de er i dag, som en del af afslutningen på Versaillesfreden efter Første Verdenskrig. Afstemningen førte til, at Nordslesvig blev genforenet med Danmark. Sydslesvig forblev tysk.

NATIONAL CHAUVINISME

Borgerskabet i Danmark allierede sig hurtigt med det gamle samfunds kræfter,

godsejere og konge. De var ikke, som det var tilfældet i for eksempel Tyskland og Frankrig under pres fra en fremvoksende arbejderklasse med stærke sociale og revolutionære krav om forandring.

Den borgerlige nationalisme i Danmark var fra sin start chauvinistisk, da man ønskede at danne nationen ud over dens ramme. For det danske borgerskab spillede det ingen rolle, at hertugdømmernes nationalfølelse var tysk, at deres fællestræk i sprog, geografi, historie og kultur udgjorde et naturligt nationalt fællesskab. Det ville tvinge områder ind under staten af hensyn til at sikre sit marked og dermed profitten.

I dag har vi et stærkt globaliseret borgerskab, der ikke ønsker snærende grænser i deres profitjagt. Det ser vi med Danmarks integration i EU. Bid for bid afgives Danmarks ret til national selvbestemmelse på profittens alter. Dengang som nu er det profitten, der styrer.

POPULISTISK NATIONALISME

Man kan undre sig over Dansk Folkepartis reaktion på serien. Stor ståhej om skildringen af sigøjnerne. Voldtægten af en ko vakte stor forargelse, hvorimod voldtægten af en sigøjnerpige af den samme herremand gik upåagtet hen.

Når Pia Kjærsgaard reagerer så kraftigt på Ole Bornedals 1864, skyldes det måske, at han fremstiller, hvad en chauvinistisk nationalisme kan føre til.

Selv om borgerskabet i dag har forkastet forsvaret af den nationale selvbestemmelseret, der udgør en ramme for arbejderklassens muligheder for en demokratisk kamp med målsætningen socialisme, har vi til gengæld fået en nationalpopulisme, i form af Dansk Folkeparti med et helt an-

det formål, lige som så mange andre lande i Europa.

Formålet med den populistiske nationalisme er ikke forsvaret af de demokratiske rettigheder, kampen for national selvbestemmelse og dermed Danmarks udtræden af EU og NATO. Formålet er at skabe splittelse i den eneste konsekvente forkæmper for demokratiske rettigheder, national selvbestemmelse og socialisme, nemlig arbejderklassen.

Litteraturhenvisninger:

- Ib Nørlund: Det knager i samfundets fuger og bånd, forlaget Tiden 1972
Karl Marx: Artikler fra New York Daily Tribune, Dagbladet Arbejderen, 17. og 24. marts 1888
Olaf Søndberg: Den danske revolution 1830-1866, Forlaget Systime 1999
Systemskiftet 1848-49 - retorik og realiteter, Den Jyske Historiker nr. 83/84 1999
Michael Helm: Det kvalte demokrati, Guldalderens glemte systemkritikere, Gyldendal 1986
Mogens Japsen, Genforeningen af 1920, Ret & Vrang nr. 53 2010
Frederik Dreier: Folkenes fremtid, Tekster om ideologikritik og arbejderorganisation, Gyldendals Uglebøger 1973
Skønlitteratur, der videregiver »tidens ånd«:
Herman Bang: Tine
Gyrithe Lemche: Edwardsgave

NATIONAL KAMP I FRANKRIG

Af Anders Bjerre Mikkelsen, medlem af Kommunistisk Parti

I bestræbelsen for at få fastere grund under fødderne i det nationale spørgsmål kan vi trække på en nutidig analyse [1] fra sekretæren Georges Gastaud (GG) for den franske gruppering PRCF, Centret for Genskabelse af det Kommunistiske Parti i Frankrig. Bemærkelsesværdigt er det, at det nationale spørgsmål her drages ind som en central del af strategien i kampen for socialismen.

Naturligvis kan en analyse, baseret på franske forhold, ikke direkte overføres til danske forhold. Der er dog så mange paralleller mellem udviklingen i de to lande, at der er betydelig inspiration at hente. For at forstå tankegangen i hans arbejde er det imidlertid nødvendigt at gå ind på udviklingen i Frankrig fra trediverne og fremefter.

SAMARBEJDSPOLITIK OG VÆBNET MODSTAND

Fra først i 30'erne var kampen mod fascismen den mest påtrængende opgave for de franske kommunister, organiseret i Frankrigs Kommunistiske Parti. Et led i kampen var dannelsen af folkefronten og dernæst folkefrontsregeringen 1936-1938. Kommuniste, socialiste og nationalt orienterede borgerlige dannede en kampfront mod den også i Frankrig fremvoksende fascisme.

Samtidig var en væsentlig del af den franske kapital tyskorienteret. Da hitlertropperne i 1940 rykkede ind og besatte det meste af Frankrig, var disse kræfter basis for samarbejdsregeringen i Vichy.

Som i Danmark organiseredes i Frankrig en række modstandsgrupper med det mål at overvinde fascismen og genskabe en fri og selvstændig nation. Centrale var her dels de borgerlige grupper, der blev ledet fra London af general de Gaulle og dels grupper, ledet af kommunisterne, organiseret i PCF.

Med henblik på koordinering af modstandskampen dannedes et nationalt modstandsråd, CNR. Det havde en repræsentant for de Gaulle som leder, men kommunisterne havde i kraft af deres indsats i modstandskampen en central rolle i rådet.

SAMARBEJDSPOLITIKERNE FIK FINGEREN

Efter befrielsen var det ikke, som i Danmark, samarbejdspolitikere, der kom til magten. Det blev en regering, baseret på den provisoriske regering i London. Denne regerings mandat blev bekræftet ved det efterfølgende valg.

Regeringen havde de Gaulle som leder, ind til han trak sig i 1946, og den havde ministre fra PCF indtil 1947. Kommunisternes deltagelse i regeringen byggede naturligvis

på kompromisser med borgerlige kræfter, men denne førte en politik der, som GG udtrykker det, var: »uadskilleligt patriotisk og progressiv, anti-imperialistisk og antifascistisk, national og antiracistisk«. Basis var en plan, som var udarbejdet allerede under krigen af CNR og tydeligt afspejlede kommunisternes centrale rolle i rådet.

REFORMERNE EFTER ANDEN VERDENSKRIG

Resultatet var en række reformer, der styrkede fransk baseret produktion, undervisning og kultur. Kernen var nationalisering af banker samt af væsentlige dele af storindustrien. Hertil sluttede sig skole- og universitetsreformer mm. Reformernes virkning strakte sig over de følgende årtier. Frankrig førte samtidigt i et vist omfang sin egen udenrigspolitik mellem øst og vest, og de nationale interesser blev forsvaret.

Tilbageslaget var en realitet med den sidste de Gaulle-regerings fald i 1969. En voksende del af borgerskabet orienterede sig nu mod EU og USA, idet håndhævelsen af fransk national suverænitets, herunder beskyttelsen af fransk produktion, for dem var blevet en begrænsning i jagten efter maksimal profit.

Hertil kom, at den socialistiske lejrsvækkelse og sammenbrud omkring 1990 mindsede Frankrigs mulighed for at køre sin egen kurs på den udenrigspolitiske arena. Frankrig blev fuldt og helt medlem af NATO, lige som det nu har tilpasset sig et EU under tysk dominans.

REAKTION OVER HELE LINJEN

I dag er de progressive reformer i vidt omfang rullet tilbage gennem privatiseringer og omstruktureringer. Eksempler er priva-

tiseringen af det statslige energimonopol EDF (der overvejende er baseret på atomkraft) og af bilproducenten Renault.

Transnationale monopoler har styrket deres position. Omstillingen har imidlertid langt fra været så gunstig for den franske økonomi som for Tysklands. GG betegner Frankrig af i dag som Europas syge mand. Men udviklingen har først og fremmest ramt den franske arbejderklasse, som i dag står i en truet situation, socialt og politisk.

I en udvikling, vi kender alt for godt herhjemme fra, forsvinder de franske arbejderes jobs på grund af udflytning og udbredt brug af lavt betalte fremmedarbejdere. I stedet for industriarbejdspladser opstår i et vist omfang servicearbejdspladser inden for eksempelvis finans, turisme og »kreative« fag, lige som nye, for arbejderne ugunstige, arbejdsformer vinder frem (vikar-, korttids- og deltidsansættelser).

Fagbevægelsen er svækket og retter ind efter EFS, den Europæiske Faglige Sammenslutning. Tidligere tilkæmpede rettigheder tabes igen. GG ser en stor fare i denne udvikling, en udvikling, hvor den franske arbejderklasse efter hans mening kunne ende i samme tilstand af opløsning som proletariatet i det gamle Rom.

DE POLITISKE KRÆFTER I DAG

En væsentlig politisk kraft i den beskrevne omstilling har været det borgerlige UMP, Sarkozy's parti. Det nationalt baserede og nationalt sindede borgerskab, som de Gaulle byggede på, er svundet ind. Det største arbejderparti PS (socialdemokrater), som aktuelt leder regeringen, følger, trods diverse armbevægelser, det euroatlantiske borgerskabs politisk linje.

Det kommunistiske parti, PCF er splittet på det nationale spørgsmål. Partiets do-

minerende reformistiske fløj støtter partiets medlemskab af Det Europæiske Venstreparti, et parti, som er godkendt af EU som europæisk parti og modtager økonomisk støtte herfra. Partiet er repræsenteret i EU-parlamentet, og dets formand er også PCF's formand, Pierre Laurent.

PCRF tager klart afstand fra Det Europæiske Venstreparti. Trotskisterne, hvis kandidat, Besancenot, ved præsidentvalgene i 2002 og 2007 opnåede fire procent af stemmerne, karakteriseres af GG som euro-konstruktive.

Men udviklingen, forstærket af kapitalens aktuelle krise, har først og fremmest givet den fremmedfjendtlige højrepopulisme vind i sejlene. Det blev til overmål demonstreret ved det sidste valg til EU-parlamentet, hvor Marine le Pen's såkaldte Front National var det franske parti, der fik det største antal stemmer.

SKABELSE AF EN NATIONAL MODSTANDSFRONT

Georges Gastaud finder, at den dybe krise for Frankrig, nationalt og økonomisk, stiller de revolutionære kræfter over for en yderst påtrængende opgave. Han mener at situationen kræver dannelsen af en antifascistisk, patriotisk og folkelig modstandsfront (Front de Résistance Antifasciste, Patriotique et Populaire, FRAPP). En inspiration til dannelsen af fronten er det nationale modstandsråd fra 1943, CNR.

Målet er at skabe en massebevægelse, der inddrager de, der i 2005 stemte nej til EU-forfatningen: unge, offentligt og privat ansatte arbejdere samt håndværkere, bønder og ejere af små virksomheder. Hertil kan slutte sig arbejdere og studerende, der gik på barrikaderne i 2006 mod nye arbejdslove med kraftige forringelser for

nyansattes forhold. Potentielt tales om flertallet af franskmænd, heri indbefattet indvandrere.

MODSTANDSFRONTENS PROGRAM

FRAPP vil være en ny historisk blok, der, som han beskriver det, vil trække Frankrig ud af den europæiske integrations dødelige skruestik og ud af NATO's kollektive imperialism. Den har som mål at isolere de fremmedfjendiske og antinationale kræfter, primært det borgerlige parti UMP og højrepopulisterne.

De store, offentlige virksomheder inden for produktion, finans og service skal genskabes. Industriel, landbrugsmæssig og håndværksmæssig produktion skal tilbage til Frankrig. Det indebærer investering i forskning, uddannelse og sundhed. Børs-, ejendoms- og spekulationskapitalen skal beskattes.

Et nyt demokrati skal blomstre. Et brud med EU og NATO vil nødvendiggøre etablering af nye internationale relationer, for eksempel med ALBA- og BRIKS-landene [2]. FRAPP's kamp for national genrejsning vil, påpeger GG, være en integreret del af kampen for et socialistisk Frankrig.

FRAPP's modpol og hovedmodstander er det til den euro-atlantiske storkapital knyttede borgerskab. Borgerlige kræfter, der stadig er nationalt orienteret, vil have sympati for, eventuelt at tilslutte sig fronten, selv om deres mål ikke er socialismen.

MODSTANDSFRONTENS PERSPEKTIV?

At skabe modstandsfronten kræver ifølge Georges Gastaud, at de splittede kommunistiske kræfter som første betingelse finder sammen og genskaber et revolutionært, kommunistisk parti. Herfra kan initiativet til en national modstandsfront

(FRAPP) komme. Her rejser sig igen et spørgsmål:

Hvordan kan FRAPP have socialismen som mål, når dens forbillede Det Nationale Modstandsråd CNR fra 1943, alene sigtede mod genskabelsen af den franske nation?

Magtforholdene mod slutningen af Anden Verdenskrig bestemte kommunisternes strategi. Engelske og amerikanske styrker stod i landet. En egentlig besættelse var på tale, idet den officielle regering, Vichyregeringen, jo havde samarbejdet med tyskerne.

En »kommunistisk magtovertagelse« ville blive imødegået militært, jævnfør udviklingen i Grækenland. Men lige så vigtigt: Alliancen med det nationalt orienterede borgerskabet i 1943, der var en nødvendighed i kampen for et selvstændigt Frankrig, var en indbygget bremse for en socialistisk omdannelse af samfundet.

I dag er situationen en anden: Interessen for at bevare nationen følger nu i langt højere grad de samme skillelinjer som klassekampen, idet den betydende del af det franske borgerskab i dag ikke er nationalt, men euro-atlantisk orienteret.

Hertil kan man føje, at borgerskabet ikke, som i 1945, har brug for en effektiv national arbejdsstyrke, men kan shoppe arbejdskraft efter behag på det globale marked. Dermed er den franske arbejderklasse truet med deklassering og i sidste instans ophævelse som organiseret, arbejdende klasse. Kamp for national selvbestemmelse er dermed helt central i klassekampen. Kampen for national selvstændighed og for socialisme flettes sammen.

NOTER

1. Georges Gastaud: Patriotisme et Internationalisme. Udgivet af: Comité Internationaliste pour la Solidarité du Classe. 2010.
2. ALBA er et økonomisk samarbejde mellem otte latinamerikanske lande. Det er oprettet af Cuba og Venezuela som et alternativ til det USA-dominerede frihandelsinitiativ ALCA. BRIKS er et økonomisk samarbejde mellem landene Brasilien, Rusland, Indien, Kina og Sydafrika.

Karen Sunds, medlem af Kommunistisk Partis EU udvalg, forklarer, at hvis de revolutionære kræfter i Danmark skal vinde masseindflydelse og autoritet i forhold til arbejderklassen, er det bydende nødvendigt, at den nationale kamp får en central placering i klassekampen. Resultatet af EU-parlamentsvalget i juni 2014 bør være en vigtig lektie for alle.

Anders Bjerre Mikkelsen, medlem af Kommunistisk Parti, mener at det nationale spørgsmål både historisk og aktuelt har en afgørende, men desværre ikke altid erkendt politisk og strategisk betydning for arbejderbevægelsen og venstrekræfterne. I tre artikler søger han at afklare nogle af de teoretiske problemer og at placere det aktuelle spørgsmål om Danmark og EU i denne sammenhæng. Til inspiration beskrives endvidere den franske kommunistiske organisering PRCF's tilgang til det nationale spørgsmål.

Helge Knudsen, medlem af Kommunistisk Partis EU udvalg, beskriver, hvordan den danske model er under pres, hvordan rammerne for arbejdsmarkedspolitikken i stigende omfang dikteres fra EU. Det er vigtigt, at kampen for overenskomster, løn, faglige rettigheder og for velfærd fortsat føres som en national kamp på tre fronter: Mod kapitalen, mod arbejdsgiverne, mod regeringer, der går kapitalens ærinde og undergraver velfærd og faglige rettigheder – og mod et overnationalt EU, der er ved at tage form af et Europas Forenede Stater.

Joan Ågot Pedersen, medlem af Kommunistisk Partis landsledelse, giver en beskrivelse af den danske borgerlige nations opståen, og hvordan det danske borgerskab hurtigt udviklede en reaktionær national chauvinisme. Borgerskabet har i dag har forkastet forsvaret af den nationale selvbestemmelsesret, der udgør en ramme for arbejderklassens muligheder for en demokratisk kamp med målsætningen socialisme.

Kommunistisk Parti